Lietas Nr. A420650111
Lietas arhīva Nr. AA43-1160-14/19

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2014.gada 31.oktobrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente K.Krastiņa,
tiesneši A.Kovaļevska un M.Vīgants

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /pers. A/ pieteikumu par Daugavgrīvas cietuma amatpersonas 2011.gada 15.aprīlī veiktās rīcības atzīšanu par prettiesisku un ar to saistītā kaitējuma Ls 5000 atlīdzināšanu, sakarā ar Ieslodzījumu vietu pārvaldes apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 30.aprīļa spriedumu daļā.

Aprakstošā daļa

[1] 2011.gada 15.aprīlī Daugavgrīvas cietumā (turpmāk – Cietums) pret ieslodzīto /pers. A/ tika pielietots fizisks spēks, jo /pers. A/ atteicās labprātīgi pamest pagaidu uzturēšanās telpas un saskaņā ar izrakstīto pārvietošanas talonu (turpmāk – Talons) pāriet uz dzīvojamo telpu Nr./numurs/.

2011.gada 22.jūlijā Ieslodzījuma vietu pārvaldē (turpmāk – Pārvalde vai atbildētāja) saņemta /pers. A/ sūdzība, kurā lūgts atzīt par prettiesisku Cietuma amatpersonas 2011.gada 15.aprīļa rīcību un atlīdzināt /pers. A/ nodarīto kaitējumu Ls 5 000 apmērā.

Ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšnieka p.i. 2011.gada 23.septembra lēmumu Nr.1/12-M/3622 „Par speciālā līdzekļa pielietošanu un morālā kaitējuma atlīdzināšanu" (turpmāk – Lēmums) nolemts Cietuma amatpersonas rīcību 2011.gada 15.aprīlī, kad attiecībā pret /pers. A/ tika pielietots fiziskais spēks, atzīt par tiesisku un atteikt izdot /pers. A/ administratīvo aktu par nodarīto kaitējumu Ls 5 000 apmērā.

Lēmums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[1.1] Pārbaudot /pers. A/ 2011.gada 20.jūlija sūdzību, /pers. A/ 2011.gada 17.aprīļa iesniegumu prokuratūrai, Pārvaldes priekšnieka vietnieka 2011.gada 1.jūnija atbildi Nr.1/12-M/2080 uz /pers. A/ 2011.gada 17.aprīļa iesniegumu, Cietuma Uzraudzības daļas vecākā uzrauga /pers. B/ 2011.gada 15.aprīļa dienesta ziņojumu (turpmāk – Ziņojums), 2011.gada 15.aprīļa speciālo līdzekļu pielietošanas protokolu Nr.8/G (turpmāk – Protokols), Cietuma medicīnas darbinieces 2011.gada 16.aprīļa ziņojumu, Cietuma amatpersonas 2011.gada 15.aprīļa ziņojumu par ieslodzītā disciplīnas pārkāpumu (reģistrācijas Nr.286/G) un Cietuma priekšnieka 2011.gada 26.aprīļa lēmumu, Pārvalde secināja turpmāk norādīto.

[1.2] No /pers. A/ netika saņemtas nekādas pretenzijas par to, ka 2011.gada 15.aprīlī pārvietošanas laikā no plkst.15.45 līdz plkst.15.55 Cietuma amatpersonas /pers. A/ būtu iespaidojuši fiziski. Savukārt 2011.gada 15.aprīlī ap plkst.16.25, veicot cietuma apgaitu, tika konstatēts, ka /pers. A/ tīši kaitēja savai veselībai, sagriežot sev roku. /pers. A/ tika sniegta pirmā medicīniskā palīdzība. Cietuma medicīnas darbiniece 2011.gada 16.aprīlī /pers. A/ veica miesas bojājumu konstatāciju, tikai tad tika konstatēta diagnoze – labās kājas sasitums.

[1.3] /pers. A/ uzreiz pēc fiziskā spēka pielietošanas pārvietošanas laikā 2011.gada 15.aprīlī nav vērsies pēc palīdzības pie Cietuma administrācijas jautājumā par labās kājas sasitumu, konstatētais labās kājas sasitums fiksēts tikai 2011.gada 16.aprīlī, vienu dienu pēc notikušā. Jāņem vērā apstāklis, ka /pers. A/ 2011.gada 15.aprīlī vēl papildus tīši kaitēja savai veselībai. Tādējādi nav apstiprinājies tas, ka /pers. A/ labās kājas sasitumu ir guvis laikā, kad Cietuma amatpersonas 2011.gada 15.aprīlī pārvietošanas laikā no plkst.15.45 līdz plkst.15.55 /pers. A/ būtu iespaidojuši fiziski.

[1.4] Apstāklis, ka /pers. A/ labās kājas sasitumu ir guvis laikā, kad Cietuma amatpersonas pārvietošanas laikā 2011.gada 15.aprīlī /pers. A/ būtu iespaidojuši fiziski, nav guvis apstiprinājumu. Līdz ar to, Pārvalde, pamatojoties uz Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 1.pantu, uzskata, ka /pers. A/ prasība par nodarītā kaitējuma atlīdzinājuma izmaksāšanu ir nepamatota, tādējādi atzīstams, ka administratīvā akta izdošanai par nodarītā morālā kaitējuma atlīdzināšanu nav pamata.

[2] 2011.gada 17.oktobrī Administratīvajā rajona tiesā saņemts /pers. A/ (turpmāk – pieteicējs) pieteikums par Lēmuma atcelšanu, kā arī par kaitējuma Ls 5 000 atlīdzinājumu.

Pieteikums pamatots ar turpmāk norādītajiem argumentiem.

[2.1] Pieteicēja atteikšanās no dzīvojamām kamerām, arī no kameras Nr./numurs/, bija pamatota. Par atteikšanos no piedāvātās kameras Nr./numurs/ bija jāpiemēro Latvijas Sodu izpildes kodeksa (turpmāk – Kodekss) 70.pantā paredzētās sankcijas, nevis fizisks spēks – laužot pieteicējam ārā rokas un sitot ar dūrēm pa muguru.

[2.2] 2011.gada 15.aprīļī, atveroties uzgaidāmās telpas restēm, pieteicēju saķēra aiz rokām, izrāva ārā no telpas koridorā, kur nekavējoties sāka lauzt ārā rokas, bet cits uzraugs sāka sist ar dūrēm pa muguru un viens no uzraugiem kliedzis, lai sitot pa kājām. Viens no darbiniekiem ar stekam līdzīgu priekšmetu, no visa spēka iesita pa labo kāju (zem ceļa). Pēc sitiena pieteicējs nevarēja nostāvēt un nokrita, pēc kā pieteicējs tika vilkts pa koridora grīdu. Atverot dzīvojamās kameras Nr./numurs/ durvis, pieteicējs tika iemests kamerā pret savu gribu. Klauvējot pie kameras durvīm, lai izsauktu ārstu un dežūrējošās maiņas vecāko (jo spēcīgi sāpēja kāja un bija pietūkums), pieteicēju ignorēja. Lai pievērstu sev uzmanību un izsauktu maiņas vecāko, pieteicējs ar skūšanās žileti sagrieza sev labo roku vairākās vietās un pēc tam sasauca dežurējošo uzraugu. Uzraugs norādījis, ka nav iespējams izsaukt ārstu, jo medicīnas personāls ir beidzis darbu, un roku pieteicējam pārsēja pats uzraugs. Lūgums izsaukt neatliekamo medicīnisko palīdzību, jo sākās nopietni apgrūtinājumi ar sasisto kāju, tika atteikts.

[2.3] 2011.gada 16.aprīlī pieteicējs izsaucis medmāsu, kurai lūdzis apskatīt, piefiksēt un apstrādāt kājas traumu. Traumas ārstēšanās ilgusi mēnesi.

[2.4] Cietuma priekšnieks savā 2011.gada 16.maija atbildē nenoliedz, ka pret pieteicēju tika pielietots spēks un sakarā ar to, ka tika izdarīta pretošanās, tika pielietoti speciālie līdzekļi, savukārt Pārvalde apgalvo, ka speciālie līdzekļi pret pieteicēju netika pielietoti. Līdz ar to ir saskatāmas pretrunas Cietuma administrācijas vēstulē norādīto ar Pārvaldes apgalvoto.

[2.5] Pieteicējs uzskata, ka atbilstoši starptautiskajiem cilvēktiesību normatīvajiem aktiem 2011.gada 15.aprīlī pārvietošanas laikā ir ticis spīdzināts.

[3] Ar Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 30.aprīļa spriedumu pieteikums apmierināts daļēji: atzīta par prettiesisku Cietuma faktiskā rīcība, pārvietojot pieteicēju uz kameru Nr./numurs/, pielietojot fizisku spēku, un pārējā daļā pieteikums noraidīts.

Spriedums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[4.1] Tiesa konstatēja, ka lietā nav strīda par to, ka pieteicējs 2011.gada 15.aprīlī atteicās izpildīt Cietuma administrācijas amatpersonas prasību – iziet no pagaidu uzturēšanās telpas, lai pārietu uz dzīvojamo kameru Nr./numurs/, kā arī par to, ka pieteicēju no pagaidu uzturēšanās telpas uz dzīvojamo kameru izdevies nogādāt ar uzraugu rezerves grupas darbinieku palīdzību, pielietojot spēku.

Lietā ir strīds par to, vai, pārvietojot pieteicēju no pagaidu uzturēšanās telpas uz dzīvojamo kameru, Cietuma amatpersonas pamatoti ir pielietojušas spēku, kā rezultātā nodarījušas pieteicējam miesas bojājumus un fiziskas ciešanas.

[4.2] No Kodeksa 9.panta un 70.panta ceturtās daļas 6.punkta, Ieslodzījumu vietu pārvaldes likuma 22.panta pirmās daļas un 23.panta pirmās daļas un 2006.gada 30.maija Ministru kabineta noteikumu Nr.423 „Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi" (turpmāk – Noteikumi Nr.423) kopsakarā izriet, ka notiesātajam brīvības atņemšanas vietā ir pienākums izpildīt likumīgās amatpersonu un darbinieku prasības. Savukārt brīvības atņemšanas iestādes darbiniekiem ir tiesības reaģēt uz likumpārkāpumiem, prasot to pārtraukšanu, kā arī lietojot piespiedu līdzekļus likumā noteiktajos gadījumos. Pieteicējs 2011.gada 15.aprīlī atteicās izpildīt Cietuma administrācijas amatpersonas prasību.

[4.3] Atbilstoši Noteikumu Nr.423 13.punktam par notiesātās personas pārvietošanu (atrašanos) noteiktā ieslodzījumu vietas kamerā lemj komisija, kuras lēmums ierakstāms Noteikumos Nr.423 noteiktā formas protokolā (paraksta ieslodzījuma vietas priekšnieks un komisijas sekretārs). Tiesa konstatēja, ka lietā nav Noteikumu Nr.423 13.punktā minētais Komisijas protokols, kurā būtu noteikts, ka 2011.gada 15.aprīlī pieteicējs pārvietojams uz dzīvojamo kameru Nr./numurs/. Konkrētajā gadījumā par pieteicēja ievietošanu kamerā Nr./numurs/ izlēma Drošības daļas amatpersona, bet ne Komisija, līdz ar to atzīstams, ka lietā nav dokumenta, kurā Noteikumos Nr.423 paredzētajā kārtībā procesuāli būtu nostiprināts pieteicēja pienākums 2012.gada 15.aprīlī iemitināties dzīvojamajā kamerā Nr./numurs/. Tādējādi Pārvaldes prasība pieteicējam iziet no pagaidu uzturēšanās telpas, lai iemitinātos dzīvojamā kamerā Nr./numurs/, nav atzīstama par likumīgu, no kā izriet, ka arī pieteicēja pārvietošana uz kameru Nr./numurs/, piemērojot piespiedu līdzekļus, nav atzīstama par tiesisku.

[4.4] Lai atzītu pieteicēja tiesības uz personiskā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 5000 apmērā, sākotnēji noskaidrojams, vai lietā ir pierādīts, ka pieteicēja fiziskās ciešanas kājas traumas dēļ bija tieši saistītas ar Cietuma administrācijas rīcību, pieteicēju pārvietojot no pagaidu uzturēšanās telpas uz dzīvojamo kameru Nr./numurs/.

[4.4.1] Saistībā ar kājas traumu pieteicējs ārstējies stacionārā nedaudz vairāk kā mēnesi – no 2011.gada 18.aprīļa līdz 2011.gada 23.maijam. No lietā esošā medicīnas māsas /pers. C/ ziņojuma Cietuma priekšniekam, Cietuma drošības daļas priekšnieka /pers. D/ sniegtām liecībām tiesas sēdē un viņa sniegtajā ziņojumā Pārvaldei norādītā atzīstams, ka medicīnas personāls pieteicēju pirmo reizi apskatīja 2011.gada 16.aprīlī. Līdz ar to secināms, ka pieteicējs kājas traumu guvis laikā līdz medicīnas personāla apskatei 2011.gada 16.aprīlī plkst.9.20.

[4.4.2] Pieteicējs apgalvo, ka kājas traumu viņš guvis, saņemot sitienu ar stekam līdzīgu priekšmetu pārvietošanas laikā no pagaidu uzturēšanās telpas uz kameru Nr./numurs/ 2011.gada 15.aprīlī. Savukārt Cietuma amatpersona, kura piedalījusies pieteicēja pārvešanā, apgalvo, ka speciālie līdzekļi pret pieteicēju netika pielietoti.

Atbilstoši taloniem ieslodzītā izvešanai no kameras (turpmāk – Taloni) ieslodzīto /pers. A/ 2011.gada 15.aprīlī

kamerā Nr./numurs 2/ plkst. 10.55 saņēmis, no kameras Nr./numurs 2/ plkst. 10.56 saņēmis un kamerā Nr./numurs/ plkst.15.50 saņēmis uzraugs /pers. B/ (*lietas 47.-48.lapa*).

2011.gada 15.aprīļa dienesta ziņojumā /pers. B/ norādījis, ka viņš ir bijis klāt pieteicēja pārvietošanā no pagaidu uzturēšanās telpas uz kameru Nr./numurs/. To apliecina arī /pers. B/ sniegtā liecība tiesas sēdē, un šo faktu nenoliedz arī pieteicējs.

No /pers. B/ dienesta ziņojumā izriet, ka, pieteicējam turpinot nepakļauties viņa prasībām pāriet uz kameru Nr./numurs/, izsaukta rezerves uzraugu grupa, kuras uzraugi, pielietojot fizisku spēku, aiz rokām izvilka pieteicēju no pagaidu uzturēšanās telpas; sakarā ar to, ka pieteicējs turpināja pretoties, tikai trim uzraugiem pielietojot fizisku spēku, izdevies pārtraukt pieteicēja nepakļaušanos un pārvest viņu uz kameru Nr./numurs/.

No 2011.gada 15.aprīļa speciālo līdzekļu pielietošanas Protokola Nr.8 izriet, ka 2011.gada 15.aprīlī no plkst.15.45 līdz plkst.15.55 pret /pers. A/ pielietots fiziskais spēks.

/pers. B/ dienesta ziņojumā norādīts, ka nekādas pretenzijas par to, ka pieteicēju būtu situši uzraugi, viņš /pers. B/ neesot izteicis (*lietas 46.lapa*). Šo faktu /pers. B/ apliecināja, arī sniedzot liecību tiesas sēdē.

Izvērtējusi minētos pierādījumus kopsakarā, tiesa atzina, ka tie neapliecina, ka pārvietošanas laikā 2011.gada 15.aprīlī pret pieteicēju būtu pielietoti speciālie līdzekļi, kuru pielietošanas rezultātā pieteicējs guvis kājas traumu. Protokolā norādīto faktu par fiziskā spēka pielietošanu apliecina /pers. B/ dienesta ziņojums, savukārt pieteicēja pretenzijas ne Talonos, ne Protokolā nav procesuāli nostiprinātas. Tiesa atzina, ka nav pamata apšaubīt faktu, ka pieteicējs atteicās no rakstveida paskaidrojuma sniegšanas un dokumentu parakstīšanas, jo šo faktu gan Talonos, gan Protokolā ar saviem parakstiem apliecinājuši divi Cietuma uzraugi (*lietas 48.-50.lapa*). Atsakoties no tiesības parakstīt Talonus un Protokolu, pieteicējs atteicis no tādu pierādījumu procesuālas nostiprināšanas, kas, iespējams, lietā varētu būt nozīmīgi.

Tiesa secināja, ka nevar būt izslēgts, ka kājas traumu pieteicējs varēja gūt pirms viņa pārvietošanas uz kameru Nr./numurs/, vai, ņemot vērā pieteicēja pašsakropļošanās tieksmes, uz ko norādīts psihologa izziņā (*lietas 52.lapa*), pēc pārvietošanas, tas ir, jau kamerā Nr./numurs/.

[4.4.3] Tiesa piekrita pieteicējam, ka Protokols (*lietas 49.-50.lapa*) varētu būt sastādīts ar atpakaļejošu datumu, jo pretējā gadījumā trūkst loģiska izskaidrojuma tajā izdarītajai atzīmei, ka medicīnas darbinieka ziņojums, kas bija sastādīts 2011.gada 16.aprīlī, atrodas Protokola pielikumā. Tiesa atzina, ka Protokola noformēšana, tajā norādot citu datumu, atzīstama par procesuālu pārkāpumu, taču tas nedod pamatu tiesai Protokolā norādītos faktus apšaubīt, ja lietā nav pierādījumi par pretējo.

[4.4.4] Pieteicējs norāda, ka atbildētājas sastādītajos dokumentos attiecībā uz to, vai pret pieteicēju pielietoti speciālie līdzekļi, pastāv pretrunas.

Izvērtējusi lietas materiālus, tiesa šo pieteicēja norādi vispārīgi atzina par pamatotu. Tomēr tiesa secināja, ka ziņas par to, ka pret pieteicēju pielietoti speciālie līdzekļi, nav gūti no pirmavotiem. Lietā nav pierādījumu, ka bez /pers. B/ un rezerves grupas uzraugiem pieteicēja pārvietošanas faktam no pagaidu uzturēšanās telpas uz kameru Nr./numurs/ būtu bijuši arī citi liecinieki.

Uz speciālo līdzekļu pielietošanu (nenorādot, tieši kādus) pret pieteicēju norādīts Cietuma priekšnieka /pers. E/ 2011.gada 16.maija atbildē Nr.5/8-4846 pieteicējam (*lietas 10.lapa*).

Savukārt Protokolā (*lietas 49.-50.lapa*) skaidri norādīts, ka pret pieteicēju pielietots tikai fiziskais spēks. Tādēļ saprotams, ka visas tipogrāfiski iespiestās Protokola ailes, kurās iet runa par speciālo līdzekļu pielietošanu, nav vērtējamas burtiski kā informāciju sniedzošas par speciālo līdzekļu pielietošanu, bet gan kopsakarā ar ierakstu, ka pielietots fiziskais spēks.

[4.4.5] Izvērtējot iepriekš minēto, tiesa atzina, ka lietā nav pierādīts, ka kājas traumu, kuras dēļ pieteicējs ārstējās stacionārā, viņš guvis 2011.gada 15.aprīlī, laikā, kad tika pārvietots no pagaidu uzturēšanās telpas uz kameru Nr./numurs/.

Lietā nav pierādījumu arī par kādu citu kaitējumu pieteicēja veselībai, kas būtu radies viņa pārvietošanas rezultātā, pārvietošanas laikā.

[4.5] Tiesa atzina, ka nav konstatējama cēloņsakarība starp pieteicēja gūto kājas traumu un iestādes rīcību, pieteicēja pārvietošanas uz kameru Nr./numurs/ laikā, tādēļ personiskā kaitējuma atlīdzināšanai pieteicējam nav pamata.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas 2013.gada 30.aprīļa spriedumu Pārvalde iesniedza apelācijas sūdzību, kas pamatota šādi.

Noteikumu Nr.423 II sadaļas 13.punkts, uz kuru spriedumā atsaucas pirmās instances tiesa, ir attiecināms uz gadījumiem, kad notiesātās personas sākotnēji pēc konvojēšanas no citām iestādēm tiek pieņemtas brīvības atņemšanas vietās. Minēto apstiprina arī II sadaļas nosaukums "Notiesāto pieņemšana brīvības atņemšanas iestādē", ar ko likumdevējs ir noteicis, ka šo Noteikumu sadaļa ir attiecināma uz notiesāto pieņemšanas brīvības atņemšanas iestādēs procedūru. Līdz ar to tiesai bija jānoskaidro, vai konkrētajā gadījumā pieteicējs tika uzņemts Daugavgrīvas cietumā.

No lietas materiāliem izriet, ka pieteicējs 2011.gada 15.aprīlī netika konvojēts no citas iestādes uz Cietumu, jo uz to brīdi viņš jau izcieta sodu Cietumā, un tika pārvietots no vienas Cietuma kameras uz citu. Tā kā pieteicējs 2011.gada 15.aprīlī netika pieņemts Cietumā, tad Noteikumu Nr.423 13.punkts uz šo gadījumu nav attiecināms.

Līdz ar to, pamatojot spriedumu ar nepareizo tiesību normu, tiesa kļūdaini secināja, ka Cietuma administrācijas rīcība, 2011.gada 15.aprīlī pārvietojot pieteicēju uz kameru Nr./numurs/, pielietojot fizisku spēku, bija prettiesiska.

[6] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 245. un 304.panta pirmo daļu lieta tiek izskatīta

rakstveida procesā.

Motīvu daļa

[7] Administratīvā apgabaltiesa, pārbaudījusi un novērtējusi pierādījumus lietā to kopsakarā, atzīst, ka Pārvaldes apelācijas sūdzība ir pamatota, un pieteikums daļā ir noraidāms.

Saskaņā ar APL 302.panta pirmo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās; atbilstoši minētā panta otrajai daļai apelācijas instances tiesa izskata tikai tos prasījumus, kuri izskatīti pirmās instances tiesā.

Lietā apelācijas sūdzību iesniedza Pārvalde, par pirmās instances tiesas spriedumu daļā, ar kuru atzīta par prettiesisku Cietuma faktiskā rīcība, pārvietojot pieteicēju uz kameru Nr./numurs/, pielietojot fizisku spēku.

Ievērojot minēto, apgabaltiesa izskata lietu pēc būtības daļā par Cietuma amatpersonu faktisko rīcību, pārvietojot pieteicēju uz kameru Nr./numurs/, un pielietojot šajā procesā fizisku spēku.

[8] Lietā nav strīda par faktu, ka 2011.gada 15.aprīlī pieteicējs atteicies labprātīgi atstāt Cietuma pagaidu uzturēšanas telpu un pāriet uz Cietuma kameru Nr./numurs/, kā to viņam bija pieprasījusi Cietuma amatpersona (vecākais uzraugs /pers. B/) atbilstoši Talonam.

Pirmās instances tiesa konstatēja, ka prasība pieteicējam pāriet uz Cietuma kameru Nr./numurs/ atbilstoši Talonam, bijusi prettiesiskā, jo, saskaņā ar Noteikumu Nr.423 13.punktu par notiesāto ievietošanu kamerās ir jālemj Cietuma komisijai, kas konkrētajā gadījumā nebija izdarīts.

Apgabaltiesa, pārbaudot lietas materiālus un tiesiskos apstākļus, konstatē turpmāk minēto.

[8.1] Saskaņā ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes likuma 22.panta pirmās daļas 1.punktu, ieslodzījuma vietas amatpersonai, pildot dienesta uzdevumus, ir tiesības un pienākums likumos un citos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā prasīt, lai personas pārtrauc likumpārkāpumus un citu rīcību, kura traucē amatpersonas pienākumu izpildi, kā arī lietot pret likumpārkāpējiem paredzētos piespiedu līdzekļus. Saskaņā ar Noteikumu Nr.423 44.9.punktu notiesātajiem ir pienākums izpildīt brīvības atņemšanas iestādes darbinieku likumīgās prasības.

No minētajām tiesību normām izriet, ka notiesātajam brīvības atņemšanas vietā ir pienākums izpildīt ieslodzījuma vietas amatpersonas likumīgās prasības. Savukārt brīvības atņemšanas iestādes amatpersonai ir tiesības reaģēt uz ieslodzīto personu likumpārkāpumiem, prasot to pārtraukšanu, kā arī lietot piespiedu līdzekļus likumā noteiktajos gadījumos.

[8.2] Kodeksa 15.panta ceturtā daļa noteic, ka notiesātos brīvības atņemšanas iestādēs pieņem administrācija Brīvības atņemšanas iestāžu iekšējās kārtības noteikumos paredzētajā kārtībā. Savukārt Noteikumu Nr.423 13.punkts, uz kuru atsaucas pirmās instances tiesa sava sprieduma pamatošanai, noteic, ka ar brīvības atņemšanas iestādes priekšnieka rīkojumu izveidotā notiesāto izvietošanas komisija nosaka, kurā brīvības atņemšanas iestādes nodaļā, vienībā un kamerā notiesātais ievietojams (ņemot vērā brīvās vietas kamerās, notiesāto psiholoģisko saderību, izglītības līmeni un veselības stāvokli) (..).

Apgabaltiesa par pamatotu atzīst Pārvaldes norādi, ka minētā tiesību norma ir attiecināma uz notiesātās personas pirmreizējo uzņemšanu konkrētajā ieslodzījuma vietā un uz notiesātā pirmreizējo ievietošanu ieslodzījuma vietas konkrētajās struktūrvienībās – nodaļās, vienībās un kamerās. Minētais secinājums izriet gan no 13.punkta normas satura, gan no Noteikumu II sadaļas nosaukuma – „Notiesāto pieņemšana brīvības atņemšanas iestādē", kā arī no Noteikumu Nr.432 un to II sadaļas normu sistēmas – minētās sadaļas normas noteic kārtību, kādā notiesātās personas, kas uzsāk soda izciešanu vai ir pārvietotas no citas brīvības atņemšanas iestādes, tiek pieņemtas konkrētajā brīvības atņemšanas iestādē, tiek reģistrētas, ievietotas uzņemšanas nodaļā, iziet medicīnisko apskati, un kurā ieslodzījumā vietas struktūrvienībā (ieskaitot kameru) ir ievietojamas.

[8.3] Attiecībā par notiesātās personas, kas jau ir ar komisijas lēmumu ievietota ieslodzījuma vietas noteiktajā nodaļā, vienībā un kamerā, turpmāko pārvietošanu Cietuma iekšienē no kameras uz kameru, Noteikumu Nr.432 normas neparedz atsevišķu tiesisku regulējumu.

Kodeksa 41.panta trešā daļa noteic, ka notiesātos visu veidu cietumos un audzināšanas iestādēs nepilngadīgajiem, izvieto slēgtās telpās vai kamerās naktsmieram paredzētajā laikā, bet soda izciešanas režīma zemākajā pakāpē slēgtajā un daļēji slēgtajā cietumā – arī no darba un audzināšanas pasākumiem brīvajā laikā.

No minētās normas izriet, ka soda izciešanai notiesātās personas tiek izvietotas kamerās.

Savukārt Kodeksa 41.panta ceturtā daļa un 42.pants noteic, ka brīvības atņemšanas iestādēs ar iestādes priekšnieka rīkojumu nosaka stingri reglamentētu dienas kārtību, kuru ar pavēli paziņo visiem notiesātiem. Arī Noteikumu Nr.432 22.punkts noteic, ka brīvības atņemšanas iestādes priekšnieks ar rīkojumu nosaka notiesāto dienas kārtību, savukārt no turpmākām Noteikumu Nr.432 normām izriet, ka ikdienas dienas kārtības organizēšanu un uzraudzību īsteno ieslodzījuma vietas priekšnieka dežurējošais palīgs (piemēram, noteikumu 25.punkts noteic, ka ieslodzīto skaitlisko pārbaudi organizē iestādes priekšnieka dežurējošais palīgs), un attiecīgi konkrētās darbības dienas kārtības nodrošināšanai veic dežurējošās ieslodzījuma vietas amatpersonas katrā struktūrvienībā.

Līdz ar to konstatējams, ka Cietuma amatpersonas, kas veic savus dienesta pienākumus, prasība pieteicējam pāriet uz kameru no Cietuma uzturēšanas telpas, ir likumīga prasība, kas izriet no ieslodzījuma iestādes darbības specifikas, kompetences sadalījuma (jo ikdienas funkcionālos pienākumus veic dežurējošie ieslodzījuma vietas uzraugi), un atbilst

tiesību normu prasībām, kas paredz, ka brīvības atņemšanas sods ieslodzījuma vietā ieslodzītajam ir jāizcieš kamerā.

Arī atbilstoši Augstākās tiesas judikatūrai, saskaņā ar Kodeksa 41.panta pirmo daļu režīma pamatnoteikumi brīvības atņemšanas iestādēs ir notiesāto obligāta izolācija un uzraudzība, lai viņiem nebūtu iespējams izdarīt jaunus noziedzīgus nodarījumus, viņiem noteikto pienākumu precīza bezierunu izpilde, dažādi režīma apstākļi atkarībā no notiesātā izdarītā noziedzīgā nodarījuma rakstura, viņa personības un uzvedības. Minētā panta trešā daļa nosaka, ka notiesātos visu veidu cietumos izvieto slēgtās telpās vai kamerās naktsmieram paredzētajā laikā. Saskaņā ar minētajām tiesību normām cietuma administrācijai bija tiesības izvietot personu, kurš sodu izcieš cietumā, noteiktā kamerā. Savukārt ieslodzītās personas pienākums precīzi to izpildīt (*sk., Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2014.gada 10.februāra spriedumā lietā Nr.SKA-27/2014 6.punktu*).

Ievērojot minēto, apgabaltiesa konstatē, ka Cietuma vecākā uzrauga /pers. B/ prasība pieteicējam atstāt Cietuma pagaidu uzturēšanas telpu un pāriet atbilstoši Talonam uz Cietuma kameru Nr./numurs/, bija likumīga prasība, jo atbilstoši tiesību normām, pieteicējam sods ir jāizcieš kamerā.

[8.4] Pieteicējs, neizpildot Cietuma amatpersonas likumīgas prasības, ir veicis rīcību, kas traucē amatpersonas pienākumu izpildi, un kas ir pretrunā Noteikumu Nr.423 44.9.punkta prasībām, kas noteic, ka notiesātajiem ir pienākums izpildīt brīvības atņemšanas iestādes darbinieku likumīgās prasības. Atbilstoši Kodeksa 70.panta ceturtās daļas 6.punktam atteikšanās izpildīt iestādes darbinieku likumīgu prasību ir rupjš soda izciešanas režīma pārkāpums.

Tā kā pieteicējs nav izpildījis Cietuma amatpersonas likumīgas prasības, un nav atstājis Cietuma uzturēšanas telpu un nav pārgājis uz kameru Nr./numurs/, atbilstoši Ieslodzījuma vietu pārvaldes likuma 22.panta pirmās daļas 1.punktam ieslodzījuma vietas amatpersonām, pildot dienesta uzdevumus, bija tiesības prasīt, lai pieteicējs pārtrauc rīcību, kura traucē amatpersonas pienākumu izpildi, kā arī lietot pret pieteicēju paredzētos piespiedu līdzekļus. – tajā skaitā, fizisko spēku, kā to paredz minētā likuma 23.panta pirmās daļas 5.punkts (amatpersonai ieslodzījuma vietā ir tiesības lietot fizisku spēku un speciālos cīņas paņēmienus, lai aizturētu personu, kas nepakļaujas vai pretojas viņam). Apgabaltiesa konstatē, ka, ievērojot to, ka pieteicējs labprātīgi nevēlējas pildīt rīkojumu par pāriešanu uz kameru, Cietuma amatpersonām nebija citu līdzekļu, kā pieteicēju pārvietot uz kameru, kā vien pielietojot fizisko spēku. Apgabaltiesas ieskatā fiziskā spēkā pielietošana bija samērīgs un atbilstošākais piespiedu līdzeklis konkrētajos lietas apstākļos.

[8.5] Pieteicēja norāda, ka pret viņu tika pielietoti speciālais līdzeklis – steks, ar kuru viņam nodarīta trauma.

Apgabaltiesa, izvērtējot lietas materiālus, atzīst, ka lietā nav pierādījumu šādam pieteicēja minētajam faktam, savukārt lietā esošie pierādījumi liecina par to, ka pieteicēja pārvietošanas uz kameru Nr./numurs/ laikā speciālais līdzeklis – steks – netika pielietots, kā arī nav pierādījumu par to, ka kāju pieteicējam traumēja Cietuma amatpersonas. Administratīvā apgabaltiesa saskaņā ar APL 307.panta ceturto daļu pievienojas pirmās instances tiesas sprieduma motivācijai šajā lietas daļā (šā sprieduma [4.4]-[4.4.5] punkts), to neatkārtojot.

Ievērojot lietas materiālos esošo informāciju, ka pieteicējs vēlējās, lai no Cietuma viņu pārved uz Liepājas cietumu, ko viņš bija izteicis gan Cietuma amatpersonām, gan medicīniskajam personālam, kā arī pieteicēja draudus, kā darīs visu iespējamo, lai viņš tiktu pārvests uz Liepājas cietumu, kā arī ņemot vērā pieteicējas autoagresiju, 2011.gada 15.aprīlī sagriežot sev ar žileti roku, pieteicēja badošanos, kā arī pieteicēja psihologa raksturojumu, ka pieteicējs ir gatavs tīši kaitēt savai veselībai, lai sasniegtu sev vēlamo pārcelšanos uz Liepāju (*psihologa izziņa, lietas 52.lapa*), apgabaltiesa neizslēdz iespēju, ka kāju pieteicējs tīši sasita pats, nolūkā panākt sev vēlamo rezultātu.

[8.6] Ievērojot iepriekš minēto, apgabaltiesa atzīst, ka Cietuma amatpersonu rīcība, pārvietojot pieteicēju 2011.gadā 15.aprīlī uz kameru Nr.24, pielietojot fizisku spēku, bija tiesiska, un pieteikums daļā par šādas rīcības atzīšanu par prettiesisku ir noraidāms kā nepamatots.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 245., 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda:

/pers. A/ pieteikumu daļā par Daugavgrīvas cietuma amatpersonu faktiskās rīcības, pārvietojot /pers. A/ uz kameru Nr./numurs/, pielietojot fizisko spēku, atzīšanu par prettiesisku, noraidīt.

Spriedumu var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente	*(personiskais paraksts)*	K.Krastiņa
Tiesneši	*(personiskais paraksts)*	A.Kovaļevska
	(personiskais paraksts)	M.Vīgants